

Verslag van de 2^e bijeenkomst van de Stakeholderdialoog over “Corporate Responsibility in de textiel- en kledingindustrie”, gehouden op 22 mei 2013 bij MODINT in Zeist

Aanwezig:	CCC / SKC:	Mw. Christa de Bruin
	FNV Bondgenoten:	Dhr. Jacob Plat
	FNV Mondiaal:	Mw. Wilma Roos
	FWF:	Mw. Erica van Doorn
	Goede Waar:	Dhr. Eelco Fortuijn
	Greenpeace:	Mw. Marjolein Buijssen
	IAF:	Dhr. Matthijs Crietee
	Inretail:	Mw. Femke den Hartog
	Landelijk India Werkgroep:	Mw. Marijn Peepercamp
		Dhr. Gerard Oonk
	Made-By:	Mw. Floor Driessen
	Min BHOs:	Mw. Jeanette Scherpenzeel
		Mw. Elsbeth Visser
	Min I&M:	Dhr. Martijn Tak
	MODINT:	Dhr. Jef Wintermans
		Mw. Marieke Weemaes
	MVO Nederland:	Dhr. Michiel van Yperen
	NCP:	Dhr. Frans Evers, <i>voorzitter</i>
	NWP:	Mw. Corinne van Voorden
	Rijkswaterstaat:	Mw. Hanneke Op den Brouw
	Schuttelaar&Partners:	Mw. Sofie Schop
	Solidaridad:	Mw. Janet Mensink
		Mw. Marieke Weerdestein
	SOMO:	Mw. Martje Theuws
	Terre des Hommes :	Mw. Heleen Slob
	VGT:	Dhr. Jeroen van Dijken
Mka :	Alcon Advies	Dhr. Anton Luiken
	BSCI	Mw. Sabine Van Depoele
	CNV	Mw. Karen Bouwsma
		Dhr. Jan Ridder
	Min BZ	Mw. Jos Huber

Opening

De heer Jef Wintermans opent de vergadering en heet de deelnemers welkom. Hij is verheugd dat zo velen naar de bijeenkomst zijn gekomen en hij verontschuldigt zich voor het feit dat het eerste concept Actieplan niet eerder toegestuurd kon worden. Alvorens het woord te geven aan de voorzitter van de bijeenkomst, de heer Frans Evers, spreekt hij de hoop uit dat een flinke stap vooruit gezet kan worden in de ontwikkeling van het Actieplan.

Verslag 1^e bijeenkomst Stakeholderdialoog van 22 februari 2013

Het verslag wordt vastgesteld na aanbrengen van de volgende correcties:

Mevrouw Roos werkt voor FNV Mondiaal; de schriftelijke reactie van SOMO op het concept wordt toegevoegd.

Bespreking concept Actieplan

De heer Evers geeft aan enkele weken buiten Nederland te zijn geweest en via de New York Times de ontwikkelingen te hebben gevolgd ten aanzien van de ramp in Savar. Het viel hem op dat, in ieder geval in de NYT, de Europese bedrijven, op grond van hun verregaande

samenwerking, als voorbeeld werden genoemd voor Amerikaanse bedrijven. De OESO Richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn onverminderd het richtinggevend kader. Daarom is het zeer teleurstellend dat die niet in het concept Actieplan worden genoemd. Omdat de rampen in Bangladesh de urgentie van het vraagstuk van verduurzaming in de textiel- en kledingketen verder hebben verhoogd, zou verwacht mogen worden dat bedrijven het zo snel mogelijk beter willen doen. Ook daarvan vindt hij opmerkelijk genoeg niets terug in het stuk. Hij hoopt dat dat beeld aan het einde van de middag is veranderd. Uitgangspunt zou moeten zijn dat de normen die hier gelden, ook elders in de wereld gelden. Binnen het kader van de OESO Richtlijnen is daarbij voldoende ruimte voor de contextuele situatie in de verschillende landen. Hij nodigt de deelnemers uit om zich in een algemene ronde uit te spreken over ontwikkelingen en urgentie.

Mevrouw Slob geeft aan dat het haar opvalt dat in de berichtgeving in verschillende media meer aandacht wordt geschonken aan de rol van de consument. Niet weglopen, maar verbeteren.

De heer Crieteer meldt dat bij de International Apparel Federation (IAF) ook de Amerikaanse kledingorganisatie (AAFA) is aangesloten. Het verschil dat in de NYT is benoemd kan worden verklaard uit de verschillende juridische systemen in de VS en Europa.

Mevrouw Mensink wijst erop dat de problemen in Bangladesh niet de enige problemen zijn en dat het Actieplan over het brede geheel zou moeten gaan, zowel geografisch als technisch.

Mevrouw Van Doorn is benieuwd wanneer de eerste rechtszaak, waartoe in een recent verschenen artikel in de NRC is opgeroepen, zal worden aangespannen tegen een (Nederlands) modebedrijf of merk.

Mevrouw Den Hartog benadrukt dat Nederland echt maar een deel van de wereld is en dat in Azië ook veel kleding wordt geproduceerd voor de lokale markt.

Mevrouw De Bruin is blij dat zoveel bedrijven het Accord hebben ondertekend. SKC is ook blij met de steun van Minister Ploumen. Het blijft echter wel wrang dat eerst een ramp met de omvang van Rana Plaza nodig was om zover te komen.

Voor de heer Fortuijn is niet zozeer de urgentie groter geworden als wel de kans op verandering.

De heer Evers benadrukt dat de essentie van maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid is het vinden van een nieuwe balans tussen sociale-, milieu- en economische ambities. In die zin gaat het vraagstuk van "continuïteit van de onderneming" per definitie over de lange termijn.

De heer Wintermans geeft aan dat voor veel van de ondernemingen die hij vertegenwoordigt de continuïteit van de onderneming vooral wordt beleefd in termen van 1 of 2 collecties vooruit. Los van wat men daar van vindt – dat is wel de realiteit. Deze stelling ontmoet veel kritische reacties. Gesteld wordt dat dat niet waar kan zijn en als het wel waar is, is het de vraag of die bedrijven wel door goede ondernemers worden gerund. Van groot belang is het dus om de juiste toon te vinden waarop ondernemers aangesproken kunnen worden om anders naar de continuïteit van hun onderneming te kijken en daarbij een langere termijn in ogenschouw te nemen.

De heer Van Yperen geeft aan dat MVO Nederland vooral werkt met kleinere bedrijven (MKB), die nu nog in niches experimenteren bij het zoeken naar het nieuwe evenwicht, bijvoorbeeld met nieuwe (business)modellen.

De heer Evers stelt de vraag of dat impliceert dat het Actieplan vooral ondertekend zou moeten gaan worden door “koplopers”, of dat het juist door een zo groot mogelijke groep bedrijven ondertekend zou moeten kunnen worden.

De heer Fortuijn merkt in dat verband op dat de ervaring van GoedeWaar is dat de meeste bedrijven helemaal niet willen opvallen, maar lekker “midden in het peloton” willen zitten. Maar dat peloton mag best wat harder gaan rijden, dan gaan zij ook harder rijden. Als ze maar in het midden kunnen blijven zitten.

Logischerwijs komt in het vervolg van de bijeenkomst de vraag, hoe er voor te zorgen dat het peloton wat harder gaat rijden, enkele malen terug.

De heer Oonk benoemt in dat verband expliciet de rol van de overheid bij het optillen van het niveau waarop gewerkt wordt. In zijn ogen moet de overheid, via afspraken en / of wet- en regelgeving, er toe bijdragen dat in (minimaal) Europees (EU) verband het niveau van het peloton omhoog wordt gebracht.

Mevrouw Van Doorn mist in het stuk aandacht voor het inkoopbeleid en het bijhorende inkoopgedrag van ondernemingen: “purchasing practices”. Daarbij gaat het wat haar betreft niet (of niet per definitie) om zaken die aparte projecten vereisen om tot verandering te kunnen komen.

Mevrouw Peepercamp ondersteunt die constatering en voegt daar aan toe dat het ook wenselijk is een onderdeel van het Actieplan te wijden aan de vraag hoe bedrijven in hun keten de (of meer) regie kunnen gaan voeren.

Mevrouw Scherpenzeel oppert de idee om het Actieplan vorm te geven door deelakkoorden “à la Accord on Building and Fire Safety in Bangladesh” te positioneren onder een overkoepelend akkoord.

De heer Evers wijst er op dat het opstellen en overeenkomen van passende omgangsregels hoort bij een verduurzamingproces. Die omgangsregels bevatten afspraken over welke deelnemer (belanghebbende, dus overheid, ngo’s bedrijfsleven en vakbonden) wat doet en wat laat. Dergelijke afspraken zouden onderdeel van het Actieplan moeten worden.

Voortzetting in werkgroepen

De bijeenkomst wordt vervolgd in 4 werkgroepen, die elk de opdracht krijgen om, op basis van het eerste concept van het Actieplan en wat in het eerste deel van de bijeenkomst is gewisseld, met aanscherpingen en / of aanvullingen te komen op het eerste concept – of desnoods met iets geheel nieuws indien dat nodig is.

De volgende resultaten worden gepresenteerd:

Wergroep “visie”: Wij vinden het als textiel- en kledingsector belangrijk dat kleding onder (nader in te vullen: vrije, eerlijke, veilige, menswaardige en milieuvriendelijke, ...) omstandigheden geproduceerd worden. Dat impliceert dat bedrijven de OESO Richtlijnen voor multinationale ondernemingen inclusief het “Ruggie raamwerk” als uitgangspunt nemen.

Wij zien dat op onderdelen een structurele verandering / structurele veranderingen nodig is / zijn. Die verandering(en) willen wij realiseren door samenwerking met lokale en (inter)nationale belanghebbenden. Daarbij zijn de volgende punten van belang en / of richtinggevend:

- Een pro-actieve rol van bedrijven

- De uitgangspunten uit het concept (continuïteit onderneming, geen papieren tijgers, verantwoordelijkheid is niet hetzelfde als juridische aansprakelijkheid; verduurzaming is proces en oordeel is aan samenleving)
- Inkoopbeleid en langdurige relaties met toeleveranciers;
- Prijsbeleid en leefbaar loon;
- Inbreng arbeiders / lokale partners en samenwerking door de keten;
- Transparantie: publiceren toeleveranciers, inspectierapporten, verbeterplannen plus resultaten inspanningen – al dan niet geaggregeerd
- Het Actieplan dient zoveel mogelijk verifieerbare, bindende afspraken te omvatten

Wij gaan proberen dit verder vorm en inhoud te geven via het parallel aanpakken van structurele problemen (bijvoorbeeld tav purchasing practices) en concrete thema's en onderwerpen (via programma's en projecten).

Werkgroep “sociaal”: Aanhaken bij bestaande initiatieven, of nieuwe raamwerken ontwikkelen?

OECD guidelines gebruiken als raamwerk; hier zit Ruggie raamwerk in geïncorporeerd. Basis is implementatie OECD guidelines.

Meetbaar maken, vooral van de impact die je handelen heeft.

Scope 2014 en 2015:

- o Aansluiting bij multi-stakeholder initiatief (x % van de achterban)
- o Deelname aan pilot (x %)
- o Deelname aan Bangladesh Akkoord (80 % van de achterban die in Bangladesh sourced)
- o Implementatie van OECD guidelines op andere wijze bij x% van de bedrijven

n.b. Zoveel mogelijk doelen stellen gericht op impact bij je directe leveranciers

(Wat volgt is bedoeld als aanvulling op wat er in concept plan al staat!):

Pilots en onderzoeken:

- A. Regie krijgen over je keten. Hoe maak je dit meetbaar?
 1. Aansluiting bij b.v. FWF die als deel van criteria voor aansluiting in kaart brengen keten verplicht stellen.
 2. Pilot bij aantal bedrijven om keten 'inzichtelijk' te krijgen.
 - a. Risico analyse.
 - b. Kies product(groepen) en analyseer totale keten voor deze producten met medewerking van fabrikanten en inkoopkantoren.
 - c. Let op dat bedrijven niet worden afgestraft voor hun voortrekkersrol.
 - d. Scholen/studenten er bij betrekken.
 - e. Financiering voor pilot (begeleiding, deel tijd bedrijven).
 3. Opschalen naar keten

Timing.

 - September beginnen met in kaart brengen huidige situatie
 - September beginnen met werving pilot bedrijven
 - Start pilot in januari 2014
 - Pilot loopt
- B. Purchasing practices

1. Wat zijn de consequenties van inkoopbeleid op hele keten (design, commercieel of proces gedreven).
2. Hoe kunnen aanpassing van purchasing practices met positieve invloed op arbeidsomstandigheden in keten worden ondersteund door verbetering van rendement.
 - a. Desk research
 - b. Praktijk research
 - c. Bijeenkomsten
 - d. Pilots
 - e. Advisering

To do's

Uitzoeken wat OECD guidelines exact stellen

Uitzoeken wat de OECD guidelines als definitie voor multistakeholder initiatieven geven

Bij bespreking van het resultaat worden hierbij door Mw. Weerdestein de volgende opmerkingen gemaakt:

- Kies de definitie van MSI niet te nauw
- Besteed voldoende energie aan capaciteitsopbouw in 3^e landen
- Er zijn nog veel verbeterlagen mogelijk en nodig bij 1st Tier suppliers; beperk je in die bedrijven niet alleen tot audits

Werkgroep “milieu”: Belangrijk is het formuleren van een gezamenlijke ambitie voor de langere termijn. Op basis daarvan kan d.m.v. “back casting” worden vastgesteld wat nodig is om die ambitie waar te maken. Transparantie is daarbij een randvoorwaarde.

Milieu-innovaties vragen om crosssectorale samenwerking.

De circulaire economie is centraal uitgangspunt voor het Actieplan. Dit is ook nodig om de hele keten te dekken.

De aandachtspunten zijn:

- grondstof / vezelproductie. Belangrijk is dat milieu-issues vezel specifiek zijn en verbeteringen dus ook. Dat komt onder meer tot uiting in de veelheid van bestaande initiatieven:
 - katoen (organisch / biologisch / Better Cotton – IDH)
 - wol
 - polyester
 - zijde
 - etc.

Doel van het Actieprogramma zou als volgt geformuleerd kunnen worden: “Substantiële verschuiving naar duurzame vezels” (% moet door de sector worden bepaald)

- wet processing / textiel verven, bleken, drukken etc. De belangrijkste milieu-issues zijn:
 - water (ttv productie: hoeveelheid en afvalwater / verontreiniging en ttv gebruik: hoeveelheid voor wassen etc.)
 - chemicaliën (REACH)
 - energie (ttv productie en ttv gebruik)

Deze problematiek speelt voornamelijk daar waar textiel wordt gemaakt ten behoeve van de kledingindustrie. Dat is de regio China, Bangladesh en India.

Doel van het Actieprogramma zou als volgt geformuleerd

kunnen worden:

als bedrijf weten waar dit in de eigen keten speelt;
 hierbij is transparantie vereist
 verbeteringen stimuleren met BREF/BAT
 stimuleren / vergoten innovaties als Dyecoo (rol
 overheid?)

Mevrouw Driessen zal nadere informatie toesturen over het
 Britse programma Sustainable Clothing Action Plan (SCAP),
 waar haar Engelse collegae bij betrokken zijn.

- Gebruiks / afvalfase. Milieu-issues zijn afval en energie.
 Doelstellingen van het Actieplan zou kunnen zijn:
 Inzamelingsdoelstelling textiel en kleding, bv + 50% in 20..
 Doelstellingen ten aanzien van recycling / upcycling /
 afvalverwerking / innovaties.

Texperium wordt genoemd als partij die hierbij rol zou kunnen
 spelen

Ook kan gedacht worden aan het instellen van een innovatiefonds
 voor technische innovaties op dit terrein.

De heer Plat vraagt aandacht voor de problematiek van gegaste
 containers in relatie tot de milieuvraagstukken die hier besproken
 worden.

Werkgroep “doelen”: Hoofddoel is: realiseren structurele verbetering (milieu, sociaal,
 economisch) in de sector / gehele keten. Het geldende referentie wordt
 gevormd door de OECD Richtlijnen inclusief het Ruggie Framework,
 plus Global Compact.

De ambitie is het op een hoger niveau tillen van het level playing field.
 Subdoelstellingen zijn:

- Het op specifieke deelonderwerpen benoemen / formuleren van
 meetbare doelstellingen en concreet tijdgebonden acties
- Specificeren + implementeren van rollen en verantwoordelijkheden
 van branches / bedrijven en die van andere stakeholders
 (overheid, maatschappelijke organisaties)
- Concretiseren doelstelling ondersteuning actieplan door bedrijven
 in tijd; door VGT wordt genoemd: 80% van de leden onderschrijft
 het Actieplan voor eind 2014

Het Actieplan zal vorm gegeven moeten worden via twee sporen:

- 1) gericht op MVO beleid van bedrijven: purchasing practices,
 belemmeringen due dilligence wegnemen (o.a. t.a.v.
 transparantie) en acties identificeren
- 2) prioritaire verbeterprogramma's (inclusief investeringen), in de
 vorm van land-thema combinaties, waar mogelijk aansluiten bij
 stakeholderinitiatieven

Daar waar mogelijk zal aansluiting gezocht en gerealiseerd moeten
 worden bij Europese en andere internationale initiatieven

In het Actieplan zal waar relevant worden gewerkt op basis van
 geaggregeerde transparantie, zowel in de relatie supplier – afnemer
 als in de relatie tussen de verschillende stakeholders onderling.

Mevrouw Theuws vraagt naar de betekenis van de doelstelling dat x%
 van de leden van de branches voor eind 2014 het Actieplan zullen
 hebben onderschreven.

De heer Evers dankt alle aanwezigen voor hun bijdrage en vraagt of er zaken ontbreken of
 strijdig worden gevonden met wat eerder is ingebracht. Dat blijkt niet het geval.

De heer Oonk geeft in overweging de tijdshorizon van het Actieplan overzichtelijk te houden, bv. 3 jaar in plaats van 7 jaar, en het tegelijkertijd concreter te maken. Hij vraagt van wie het Actieplan eigenlijk is: van de sector (het bedrijfsleven) of van alle stakeholders samen?

De heer Evers geeft in reactie daarop aan dat naar zijn mening het Actieplan van de sector is. In het plan geven de branches namens hun leden aan wat zij van plan zijn te gaan doen, wat zij verwachten van de overheid en nodigen zij maatschappelijke organisaties (ngo's, vakbonden etc.) uit om met hen samen te werken om die ambities te helpen realiseren.

De heer Oonk benadrukt dat transparantie ook meer uitwisseling van audit informatie betreft.

De heer Evers merkt daarover op dat alleen al het praten over verificatie van CSR rapportage door ondernemingen leidt tot veranderingen bij en binnen de betreffende bedrijven.

Mevrouw Mensink verwijst naar een recent gelanceerd initiatief in Denemarken voor verduurzaming van de textiel- en kledingindustrie. Dat kan inspirerend werken bij de uitwerking van het Actieplan.

Afspraken met betrekking tot het vervolg

De volgende afspraken worden gemaakt ten aanzien van het vervolg:

MODINT verzorgt op korte termijn een concept verslag van de bijeenkomst. Dat concept verslag wordt rondgestuurd aan alle deelnemers met gelegenheid tot het leveren van commentaar. Het verslag zal worden vastgesteld tijdens de eerstvolgende bijeenkomst van de Stakeholderdialoog.

Inretail, MODINT en VGT schrijven op zo kort mogelijke termijn een nieuwe versie van het Actieplan. Dat wordt rondgestuurd aan alle deelnemers van de Stakeholderdialoog die vandaag aanwezig waren, met verzoek om reactie binnen een nader te stellen, maar korte termijn (vermoedelijk 24 of 48 uur). Naar verwachting zal dit, gelet op de noodzakelijke voorbereiding van het tijdstip van aanbidding van het Actieplan aan Minister Ploumen op 20 juni a.s., rond 4 tot 8 juni gaan spelen. Nadrukkelijk wordt afgesproken dat alle ontvangers in reactie daarop iets van zich zullen laten horen.

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de bijeenkomst onder dankzegging aan alle aanwezigen voor hun inbreng.

Zeist, 23 mei 2013